

BE-512

Seat No. _____

B. Ed. (Sem. - II) Examination

March/April - 2014

**EDEC-229 : Elements of Book Keeping -
Content & Method**

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક છે.
(૨) જમણી બાજુએ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
(૩) બિનજરૂરી લાંબા જવાબ ક્ષતિ ગણાશે.

૧ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આશરે ૪૦૦ શબ્દોમાં આપો. (ગમે તે બે) ૨૦

- (અ) (૧) કાચા સરવૈયાને અસર નહિ કરતી ભૂલો જણાવી તે કેવી રીતે સુધારવામાં આવે છે તે ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
(૨) ડિબેન્ચર બહાર પાડવાની વિધિ અને તે અંગેની કંપનીધારાની જોગવાઈઓ જણાવો.

(બ) નીચેના વ્યવહારોની નોંધ શ્રી પરીખ ટ્રેડર્સના ચોપડે કરો :

૨૦૧૩

- ઓગસ્ટ ૧ રૂ. ૧૫૦૦૦નો માલ મમતા પાસેથી ૧૦%ના રોકડ વટાવે ખરીદ્યો.
૨ રૂ. ૫૦૦૦નો માલ મમતાને પરત કર્યો અને બાકીની રકમની ત્રણ માસની મુદતની વચનચિકી મોકલી આપી.
૧૩ રૂ. ૬૦૦૦નો માલ મમતા પાસેથી ૧૦% રોકડ વટાવે ખરીદ્યો. નાણાં ચેકથી ચૂકવી આપ્યા.
૧૪ રૂ. ૧૪૦૦૦નો માલ તમન્ના ટ્રેડર્સને બે માસની શાખ પર વેચ્યો.

- ૧૫ રૂ. ૧૪૦૦૦ની બે માસની મુદતની હૂંડી તમન્ના ટ્રેડર્સ પર લખી, જે તેમણે સ્વીકારી પરત કરી.
- ૧૯ મમતા પાસેથી રૂ. ૨૫૦૦૦નો માલ ખરીદ્યો.
- ૨૦ મમતાને તમન્ના ટ્રેડર્સે સ્વીકારેલી હૂંડી વેચાણશેરો કરી આપી.
- ૨૪ મમતાને રૂ. ૩૦૦૦નો માલ તા. ૧૯ની ખરીદમાંથી પરત કર્યો.
- ૨૮ મમતાને હિસાબ ચૂકતે કરવા જરૂરી રકમની મમતાએ લખેલી હૂંડીનો સ્વીકાર કર્યો.
- (ક) અર્બુદા મેન્યુ. લિમિટેડની સત્તાવાર થાપણ રૂ. ૧૦નો એક એવા ૧,૦૦,૦૦૦ ઈક્વિટી શેરમાં વહેંચાયેલી છે. તેમાંથી ૭૦,૦૦૦ ઈક્વિટી શેરો બહાર પાડ્યા. શેરદીઠ રકમ નીચે મુજબ મંગાવવામાં આવી :
- અરજી વખતે રૂ. ૩
- મંજૂરી વખતે રૂ. ૩
- આખરી હપતા વખતે રૂ. ૪
- કંપનીને ૧,૧૦,૦૦૦ શેર માટે અરજીઓ મળી. વધારાના શેર માટેની અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી અને તેના નાણાં અરજદારોને પરત કર્યા.
- મનીષાએ ધારણ કરેલા ૪૦૦ ઈક્વિટી શેર પર આખરી હપતાની રકમ સિવાય બધા શેર પર મંજૂરી તથા આખરી હપતાની રકમ મળી ગઈ હતી. કંપનીના ચોપડે ઉપરના વ્યવહારોની આમનોંધ પસાર કરો.

- ૨ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આશરે ૨૦૦ શબ્દોમાં લખો. (ગમે તે બે) ૧૦
- (૧) નાણાકીય પત્રકોના વિશ્લેષણનું મહત્વ સમજાવો.

(૨) આશાબેના ચોપડામાં તા. ૩૧-૩-૨૦૧૩ના રોજ નીચે મુજબ બાકીઓ છે.

વિગત	ખા.પા.	ઉધાર બાકી રૂ.	જમા બાકી રૂ.
શકમંદ લેણાં અનામત (ડૂબતનિધિ)			૨,૨૦૦
ઘાલખાધ		૨,૦૦૦	
દેવાદારો		૬૨,૩૦૦	

હવાલા :

- (૧) ગયા વર્ષે માંડી વાળલ ઘાલખાધ પૈકી ગ્રાહક નરેશે ચાલુ વર્ષે રૂ. ૫૦૦ ચૂકવી આપ્યા છે.
- (૨) દેવાદારો પૈકી રૂ. ૨૩૦૦ પ્રવિણાબેન પાસેથી મળી શકે તેમ નથી.
- (૩) દેવાદારોની બાકી પર ૫% લેખે શકમંદ લેણાંની જોગવાઈ કરવાની છે.

ઉપરની વિગતો પરથી જરૂરી આમનોંધ લખી શકમંદ લેણા અનામતનું ખાતુ તૈયાર કરો.

- (૩) (અ) 'X' લિમિટેડના ચોપડે લેણદારો રૂ. ૪૨,૫૦૦ અને દેવીહૂંડી ખાતે વર્ષના અંતે બાકી રૂ. ૫,૦૦૦ છે. શાખ પર ખરીદીની રકમ વર્ષ દરમિયાન રૂ. ૩,૭૫,૦૦૦ છે. વર્ષની કામગીરીના દિવસો ૩૦૦ છે. લેણદારોનો ગુણોત્તર શોધો.
- (બ) 'Y' કંપનીના ચોપડે હિસાબી વર્ષના અંતે નીચે પ્રમાણે વિગતો આપવામાં આવેલી છે :
ડિબેન્ચર વ્યાજ રૂ. ૩૦,૦૦૦ અને કરવેરા રૂ. ૭૪,૫૦૦ બાદ કર્યા પહેલાનો ચોખ્ખો નફો રૂ. ૧,૭૯,૦૦૦ આપવામાં આવ્યો છે. વર્ષ દરમિયાન કુલ વેચાણ રૂ. ૨,૯૮,૦૦૦ આપેલું છે. ચોખ્ખા નફાનો ગુણોત્તર ગણો.

- ૩ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. ૫
- (૧) રોજમેળ અને આમનોંધ વચ્ચે શો તફાવત છે ?
 - (૨) તસલમાત ખાતું એટલે શું ?
 - (૩) બેંક સિલક મેળ એટલે શું ?
 - (૪) અનામતના પ્રકારો જણાવો.
 - (૫) પ્રસારિત મહેસૂલી ખર્ચ એટલે શું ?
- ૪ નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના જવાબ આશરે ૪૦૦ શબ્દોમાં લખો. ૨૦
- (૧) ધોરણ-૧૧ના વર્તમાન પાઠ્યપુસ્તકની સમીક્ષાત્મક અહેવાલનોંધ તૈયાર કરો.
 - (૨) 'નામાના મૂળતત્ત્વો' વિષયનો એક એકમ લઈ તેની બ્લ્યૂ પ્રિન્ટ તૈયાર કરી ૨૫ માર્ક્સનું પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરો.
 - (૩) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિનો અર્થ સમજાવી તેના સોપાનોની વિગતે ચર્ચા કરો.
- ૫ નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના જવાબ આશરે ૨૦૦ શબ્દોમાં લખો. ૧૦
- (૧) આદર્શ પ્રશ્નપત્રનાં લક્ષણો જણાવો.
 - (૨) નામાના મૂળતત્ત્વોના શિક્ષણમાં ક્ષેત્રકાર્યનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.
 - (૩) નામાના શિક્ષણમાં શૈક્ષણિક સાધનોનું મહત્ત્વ જણાવો.
- ૬ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. ૫
- (૧) નામા મંડળની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.
 - (૨) નામા શિક્ષણમાં ઉપયોગી અભિગમો જણાવો.
 - (૩) એકમ આયોજનના ફાયદા જણાવો.
 - (૪) વ્યાખ્યાન પદ્ધતિની ચાર મર્યાદાઓ જણાવો.
 - (૫) પાઠ્યપુસ્તકના આંતરિક લક્ષણોની યાદી તૈયાર કરો.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) All questions are compulsory, options are internal.
(2) Figures to the right indicate full marks.
(3) Unduly lengthy answer will be considered a discredit.

1 Answer any **two** of the following questions : **20**

- (a) (1) Explain with the help of illustration, the errors not affecting trial balance and how they are rectified.
(2) State the formalities for the issue of debentures and related provisions of the Companies Act.
(b) Record the following transactions in the books of Shri Parikh Traders:

2013

- August**
- 1 Purchased goods of Rs. 15000 from Mamata at 10% cash discount.
 - 2 Returned goods of Rs. 5000 to Mamata and sent a promissory note for a three month period for the remaining amount.
 - 13 Purchased goods of Rs. 6000 from Mamata at 10% cash discount. Paid the amount by cheque.
 - 14 Sold goods of Rs. 14000 to Tammana Traders on two month credit.
 - 15 Drew a two month bill of Rs. 14000 on Tamanna Traders which they accepted and returned.
 - 19 Purchased goods of Rs. 25000 from Mamata.
 - 20 Endorsed the bill accepted by Tamanna Traders in favour of Mamata

- 24 Returned goods of Rs. 3000 from the purchase of dt. 19 to Mamata.
- 28 Accepted a bill of the necessary amount drawn by Mamata in order to settle the account of Mamata.
- (c) Authorized Capital of Arbuda Manufacturing Ltd. was divided into 1,00,000 equity shares of Rs. 10 each. Out of this, company issued 70,000 equity shares. Amount called up per share was as under :
- Rs. 3 on application
 Rs. 3 on allotment
 Rs. 4 on final call.
- Company received applications for 1,10,000 shares and rejected excess applications refunding money paid thereon.
- Manisha had not paid final call on 400 shares held by her. All other sums due were received.
- Pass necessary journal entries in the books of company to record above transactions.

2 Answer any **two** of the following questions : **10**

Each answer should be in about **200** words

- (1) Explain the importance of analysis of financial statements.
- (2) The following are the balances as on 31.3.2013 in the books of Ashaben :

Particulars	L.F.	Debit Balance Rs.	Credit Balance Rs.
Doubtful Debts Reserve (Bad Debt Reserve)			2,200
Bad Debts		2,000	
Debtors		62,300	

Adjustments :

- (1) Out of the bad debts written off, Naresh a customer has paid Rs. 500.
- (2) Out of the debtors, receivables of Rs. 2300 from Pravinaben are irrecoverable.
- (3) Provision for doubtful debts is to be made at 5% on the balance of debtors.

From the above information write necessary journal entries and prepare bad debt reserve account.

- (3) (a) Creditors and bills payable as per books of 'X' Ltd. were Rs. 42,500 and Rs. 5,000 respectively. Credit purchases during the year amounted to Rs. 3,75,000. Working days in the year are 300. Calculate creditors ratio.
- (b) Books of 'Y' Ltd. shows the following particulars at the end of the year. Net profit Rs. 1,79,000 before deducting debenture interest of Rs. 30,000 and taxes Rs. 74,500. Total sales during the year Rs. 2,98,000. Calculate the net profit ratio.

3 Answer the following questions :

5

- (1) What is the difference between Rojmel and journal ?
- (2) What is the meaning of 'Tasalmat Khatu' ?
- (3) What is the meaning of reconciliation statement ?
- (4) State the types of reserves.
- (5) What is meant by deferred revenue expenditure ?

- 4 Answer any **two** of the following questions. **20**
Each answer should be in about **400** words.
- (1) Prepare a note on review report of the present text book Std. XI.
 - (2) Select one unit of 'Elements of Book keeping and prepare a blue print and question paper of 25 marks.
 - (3) What is project method ? Discuss the steps of project method.
- 5 Answer any **two** of the following questions. **10**
Each answer should be in about **200** words.
- (1) State the characteristics of a good question paper.
 - (2) Bring out the importance of field work in the education of elements of Book keeping.
 - (3) Mention the importance of educational aids in the teaching of the elements of Book keeping.
- 6 Answer the following questions : **5**
- (1) State activities of Book Keeping Club.
 - (2) State the names of approaches for the teaching of the elements of Book Keeping.
 - (3) Mention the merits of unit planning.
 - (4) Mention any four limitations of lecture method.
 - (5) Prepare a list of internal characteristics of text book.
-